

Iš pavojingų Trakų legendų. Legenda Nr.3 „Kaip bandė parduoti Salos pilį“

Legendos daugeliui asocijuojasi su seniai prabėgusių laikų pamėklėmis, gūdžiomis tamsiųjų amžių giriomis ar bent XIX šimtmečio prieblاندų šešėliais, o didvyriški ir fatališki poelgiai ar amžinybei pasmerkti bekraujai kūnai nuteikia melancholiškiems apmąstymams ir kartu džiugina, kad su mumis nenutiks nieko panašaus. Tačiau pačios gyvybingiausios, iš lūpų į lūpas perduodamos istorijos pasakoja apie realius ir visai neseniai nutikusius įvykius, kurie yra tokie stulbinantys, kad kolektyvinis racionalusis protas juos automatiškai nustumia į alternatyvios realybės – legendų kraštus.

„Pinigai“, už kuriuos būtų parduota Trakų Salos pilis.

Gintaras Abaravičius

Pavasaris prieš 30 metų

Šią, sakytume, neįtikėtiną istoriją man papasakojo pats jos dalyvis. Tai daugeliui žinomas bei gerbiamas žmogus ir abejoti juo neturiu pagrindo, tad nutariau papasakoti ir Jums apie tai, kokia audra jau mūsų laikais buvo susitelkusi virš Galvės ežero saloje daug amžių stovinčios pilies.

Vieną saulėtą rytmetį pusa-mžis vyras, kurio nei vardo, nei pavardės šį kartą neminėsiu, spėriai žingsniavo Vilniaus Gedimino prospektu. Nuotaika mieste tvyrojo pakili, nes tai buvo pirmasis Nepriklausomos Lietuvos pavasaris, o gal viltingi 1992-ieji – bet kuriuo atveju, tas laikas, kai visi jautėmės esą broliai ir seserys.

Jis skubėjo į susitikimą Seime su labai svarbiu asmeniu, kuris pasikvietė valstybiniam pokalbiui apie Trakų ateitį. Tad bežingsniuojant mintys sukosi apie šį nuostabų miestą: istorijos vaizdiniai, gyvų ir jau mirusių kolegų liudijimai, o svarbiausias leitmotyvas – „Gelbėkime Trakus“, ataidintis iš 1988 metų birželio 21 dienos mitingo, kurį Sąjūdis surengė prie tuo metu dar Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos Aukščiausiosios Tarybos rūmų.

„Galvojau – na štai, pagaliau atėjo laikas aptarti ir Trakų atgaivinimo klausimus, sutarsim dėl konkrečių veiksmų, juk dabar jau patys esame savo tikslų ir darbų šeimininkai!“, – su tokia viltimi, anot mano garbaus pasakotojo, prasidėjo ta ilgam į atmintį įsirėžusi diena.

Raudonas kilimas

Širdingai pasilabinus ir pa-juokavus, kad abiejų pavardės beveik identiškos, tik vieno – su priesaga, prasidėjo pokalbis apie Trakus. Valdiško kabineto šeimininkas, tuo metu ėjęs labai svarbias pareigas, žingsniuodamas pirmyn ir atgal ėmėsi dėstyti reikalą.

Priminė apie Trakų svarbą ir reikšmę lietuvių tautai bei savo asmeninę meilę šiai Lietuvos didžiųjų kunigaikščių tėvonijai. Pasidžiaugė, kad štai, vos atgavus Nepriklausomybę Seimas įsteigė Trakų istorinį nacionalinį parką, tačiau... tačiau gyvenimas yra gyvenimas, ir jis mūsų valdžios vyrams pirštu prikišamai

parodęs, kad tęsti Trakų pilies restauraciją ir kasmet skirti didžiules lėšas jos išlaikymui – brangu. Pernelyg brangu. Juk visi aiškiai matome, kad mūsų neturtinga valstybė turi sąskaitų, kur kas svarbesnių už kultūrą, ir tos sąskaitos reikalauja skubaus apmokėjimo.

„Juk Jūs pats suprantate: vanduo, elektra, atlyginimai darbuotojams...“ – įtakingasis valdžios žmogus žvelgė į svečią lyg laukdamas pritarimo, bet šis toliau sėdėjo abejingu veidu, akivaizdžiai neketindamas plėtoti keista kryptimi pasukusios diskusijos.

Trumpiau tariant, subrendusi

mintis, kad Trakų pilį būtų tikslinga privatizuoti. Tai leistų joje įrengti viešbutį, restoraną, vykdyti kitas šiuolaikines ekonominę naudą kuriančias veiklas, kas būtų neįmanoma, jei ten liktų tik paprastas muziejus.

„O kaip Jūs manytumėt?“, – klausimas nuskambėjo taip pat dusliai, kaip valdžios vyro žingsniai, kurių aidą slopino nušiuręs raudonas kilimas.

Diskusija dėl perspektyvos

„Manau, tai puiki mintis, bet būtų rizikinga pradėti nuo Trakų. Aš siūlyčiau pradėti nuo Gedimino pilies Vilniuje“, – ramiu balsu atsakė svečias.

Toks posūkis akimirksniu sulaukė audringo pasipiktinimo – esą kaip galima lyginti tokius nepalyginamus dalykus, juk net ir paskutiniam niekšui nekiltų ranka privatizuoti Gedimino pilį... Jau nekalbant apie tai, kad praktinis to bokšto pritaikymas būtų sunkiai įsivaizduojamas...

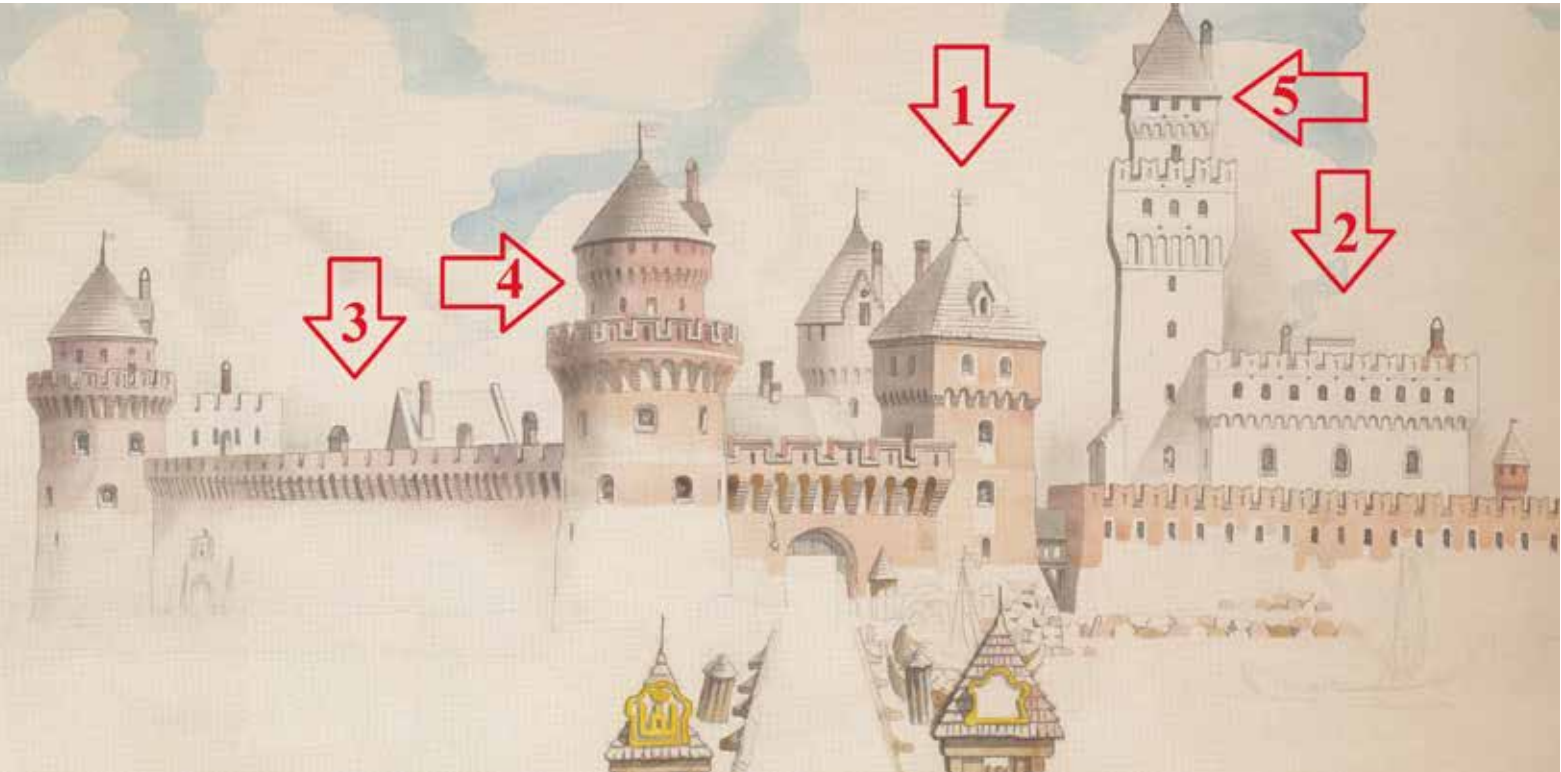
„Manyčiau, Jūs klystate: iškirtus sienose langus bokšte būtų šviesu kaip daugiabutyje. Gedimino pilis visais požūriais perspektyvesnė už Trakų“, – taip pat ramiai atrėmė svečias.

Vizija iš praeities?

Istorija pasisuko taip, kad šiai vizijai nebuvo lemta išsipildyti, joks sandoris taip ir neįvyko. O juk laiku priėmus drąsius sprendimus, šiandien Trakai būtų visiškai kitokie...

Galvės ežere turėtume pasaulinės klasės viešbutį ir restoraną, jau nekalbant apie kazino, ir spręstume aktualius jų plėtros klausimus: ieškotume optimaliausio būdo įstiklinti šiuo metu nenaudojamas pastoges, atstatyti ketvirtąjį priešpilio bokštą ir pastatyti papildomų aukštų – juk renesanso laikų rekonstrukcijos metu pilis galbūt turėjo atikus, kuriuos 1899-iais pavaizdavo dailininkas Juozapas Kamarauskas (1874-1946).

Ir, žinoma, nebelaužytume iečių dėl Plytničios salos urbanizacijos, nes visas Galvės ežeras su salomis jau seniai būtų virtęs išskirtiniu viešbučių kompleksu...

J. Kamarausko akvarelėje intriguojančios galimybės viešbučio plėtrai?

1. „Pamestas“, ketvirtasis bokštas. 2. Atikai virš kunigaikščių rūmų. 3. Vartai. 4. Papildomi aukštai virš bokštų. 5. Papildomi aukštai virš donžono.